

[Udenrigsministeren]

af dette EF-forbud, vil forhindre de andre i at genoptage handel.

Jeg har længe argumenteret for, at vi hæver dette venteforbehold; derfor er det med interesse, jeg hører den debat, der begynder at opstå om, hvorvidt den køreplan, man har lavet, nu også er udtryk for en eviggyldig visdom, eller om man er villig til at ændre den i takt med, at den virkelighed, den har skullet tage stilling til, har ændret sig. Derfor vil jeg meget gerne til støtte for den diskussion, som jeg forstår man nu vil tage i Udenrigsudvalget om dette spørgsmål, give en beskrivelse af situationen i Sydafrika og argumentere for, hvorfor jeg finder, at det er nødvendigt helt at ændre på køreplanen på grund af ændrede forudsætninger, og hvor jeg også vil argumentere for, at man i virkeligheden kan sige, at de senere faser i køreplanen, som giver mulighed for visse lettelser, måske tegner til at være opfyldt før de tidligere faser i køreplanen.

Efter min opfattelse er der grund til at glæde sig over, at forhandlingsprocessen i Sydafrika har bevaret sit momentum, og den er nu kommet ind i, hvad man nok tør kalde en god cirkel. Det foreløbige højdepunkt blev nået her i slutningen af november med den endelige forberedelse af flerpartskonferencen – det er den, man nu kalder Konventet for et Demokratiske Sydafrika. Ser vi lidt tilbage, er der inden for bare det sidste halve år sket endog meget væsentlige fremskridt i Sydafrika. Med udgangen af juni i år ophævede det sydafrikanske parlament den lovgivning, der udgjorde apartheids legale grundlag. I juli holdt ANC for første gang i årtier kongres på sydafrikansk jord, og den kongres betød en markant fremgang for den pragmatisk indstillede del af organisationen ANC, og man bekræftede en moderat linje. Det er velkendt, at der er flere fløje inden for ANC; det nævner jeg for dem, der er så påvirkelige af, hvem de nu taler med i ANC.

I begyndelsen af september undertegnede Sydafrikas regering og FN's flygtningehøjkommissær en aftale om de eksileredes hjemvendt til Sydafrika, og midt i september indgik den sydafrikanske regering, ANC og Nkata den meget vigtige fredsaf tale til bekæmpelse af det aktuelt mest brændende problem, Sydafrika står over for, nemlig den omfattende vold. Som nævnt tog parterne i slutningen af november hul på den sidste og helt afgørende fase i

processen hen imod etablering af et demokratisk Sydafrika, og ved et forberedende møde i Johannesburg enedes de vigtigste politiske grupperinger i Sydafrika om en dagsorden om deltagelse, om formandskab, om procedurer for demokratikonventet, der starter den 20.-21. december. I forbindelse med åbningssamlingen i dette demokratikonvent er det tanken at udsende en hensigtserklæring, der angiver konventets hovedtemaer og vigtigste mål, og blandt de emner, man regner med kommer i denne erklæring, er bl.a. følgende:

»at Sydafrika skal være et forenet, demokratisk, ikkeracedelt samfund,

at alle skal have samme statsborgerskab,

at der skal være almindelig stemmeret baseret på princippet om én person én stemme, og at der skal være valg efter forholdstalsmetoden,

at der skal oprettes et uafhængigt domstolsystem,

at der skal udfærdiges et menneskerettighedskapitel«.

Det er dog ikke så lidt. Set i et lidt længere perspektiv er det jo væsentligt, at den tillid imellem hovedaktørerne, Nelson Mandela på den ene side og præsident de Klerk på den anden side, den tillid, der jo en overgang så ud til at være truet, nu synes at være genetableret. Efter det forberedende møde den 29.-30. november gav Mandela præsident de Klerk sin uforbeholdne opbakning som leder af forhandlingerne om demokrati i Sydafrika, og alliancen mellem disse to nøglefigurer i sydafrikansk politik i dag synes at være så stærk, at den vil kunne bære forhandlingerne igennem.

Men netop dér er det så vigtigt for os, der gerne udefra vil påvirke situationen, at vi er opmærksomme på det, hr. Glønborg også nævnte, nemlig det utrolig stærke pres, præsident de Klerk er udsat for fra højrekræfterne, et pres, som jo helt klart forstærkes af, at der er lande, der ikke vil se, hvad der sker, og i lighed med Danmark altså ønsker at opretholde sanktioner og andet. Det kan kun fremme højrekræfterne, det kan kun bremse den gunstige udvikling, der er sat i gang. Det siger jeg med dyb alvor til de mennesker her i Tinget, der fastholder deres partier på en holdning, der hører fortiden til, og som er endt med at komme til at bekæmpe de mål, man oprindeligt har sat sig selv.